

Temat 4.

**Rola emocji i empatii
w uczeniu się**

Oprac. Iwona Puciłowska
Rok szkolny 2023/2024

Cele tematu 4

- 1) Analiza wpływu emocji na przebieg procesów poznawczych i uczenia się.
- 2) Budowanie warsztatu pracy nauczyciela w zakresie wzbudzania pozytywnego klimatu uczenia się.

Treści do tematu 4

- 1) Po co nam emocje?
- 2) Gdzie mieszkają emocje?
- 3) Jaki jest związek emocji z procesami poznawczymi i uczeniem się.
- 4) Jak wzbudzać pozytywne emocje w uczeniu się?
- 5) Jak wspierać dobrostan uczniów w szkole?
- 6) Model refleksyjnego uczenia się.
- 7) Empatyzowanie w uczeniu się. Trochę inne spojrzenie.

Po co nam emocje?

Miniwykład
prof. Dariusza Dolińskiego
„Po co nam emocje?”

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

<https://zpe.gov.pl/a/film/DVuyMHiCx>, dostęp 21.11.20203 r.

Psychologia edukacji o emocjach

W psychologii edukacji emocje definiowane są jako złożony **proces uwzględniający pobudzenie, subiektywne doświadczenia, zmiany fizjologiczne, ekspresję i tendencje do określonych zachowań.**

Stanowią **filtr**, który decyduje o tym, jakie informacje zostaną przyjęte i przechowane w pamięci.

Emocji nie da się oddzielić od poznania i uczenia się, to **od nich bowiem zależy**, w jaki sposób informacje są interpretowane i przechowywane.

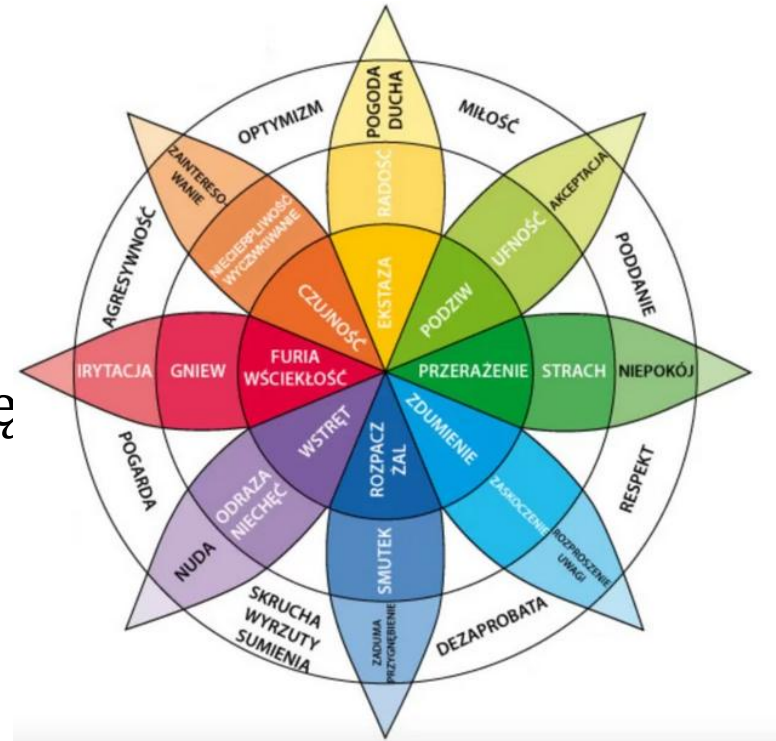
Emocje **działają inicjująco i modyfikująco** na określone zachowanie.

- F. Z i m b a r d o, R. L. J o h n s o n, V. M c C a n n, Psychologia. Kluczowe teorie, t. 2, Motywacja i uczenie się, PWN, Warszawa 2010.

Psychologia edukacji o emocjach

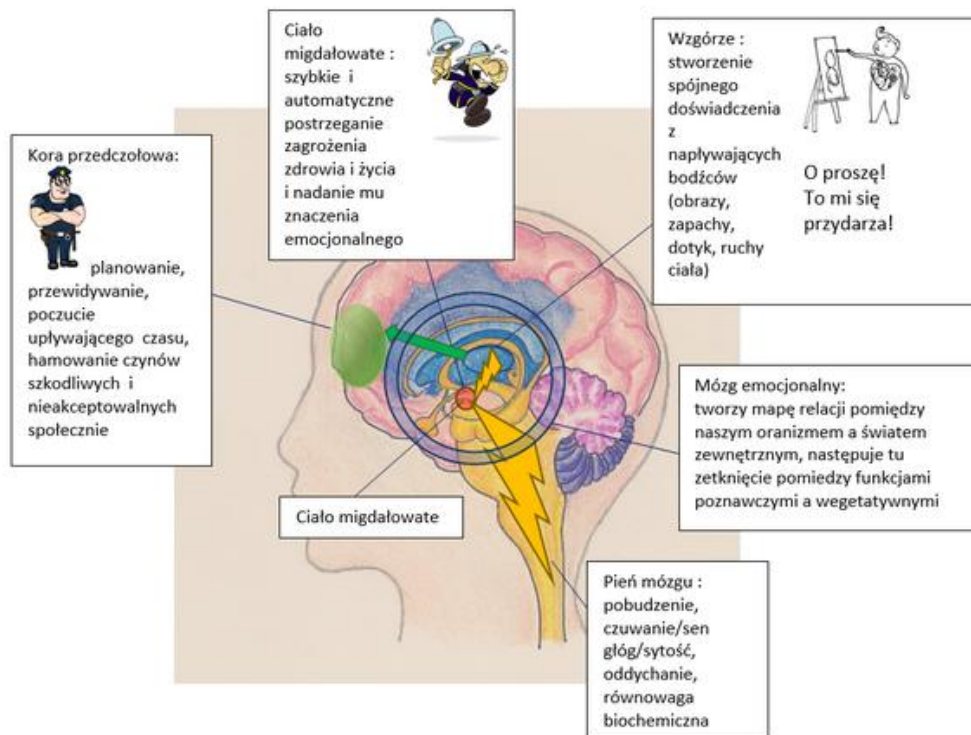
„Emocje są niezwykle istotne w zdobywaniu, przetwarzaniu i stosowaniu informacji — na równi z inteligencją, dobrą pamięcią i zdolnością uczenia się

- F. Zimbardo, R.L. Johnson, V. McCann, Psychologia. Kluczowe teorie, t. 2, Motywacja i uczenie się, PWN, Warszawa 2010.

<https://kuznialeaderow.pl/wp-content/uploads/2021/03/image-1024x994.png>, dostęp 20.11.2023 r.

Gdzie mieszkają emocje?

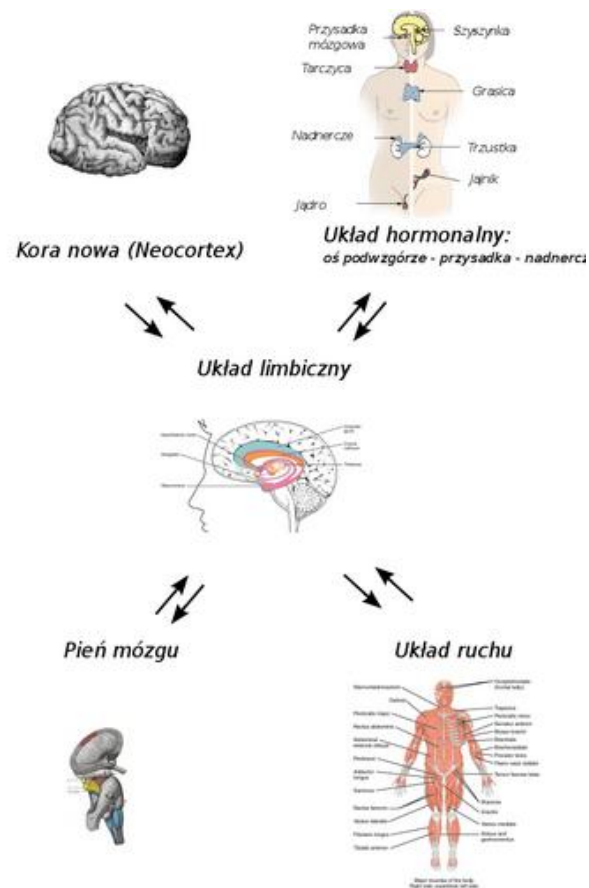

https://www.naturopatiaintegratywna.pl/wp-content/uploads/2021/04/cerveau_emotionnel.png dostęp 21.11.20203 r.

- Decydującą strukturą w mózgu, odpowiedzialną za kształtowanie emocji, jest **system limbiczny**. Jest to pojęcie czynnościowe, tworzy go wiele struktur mózgowia. Układ limbiczny odpowiada za prawidłowe funkcjonowanie w sferze emocjonalno – dążeniowej i poznawczej. Układ limbiczny nie tylko na powstawanie odczuć, ale i na myślenie, z czego wynika, że między tymi procesami istnieje wzajemna zależność.

Gdzie mieszkają emocje?

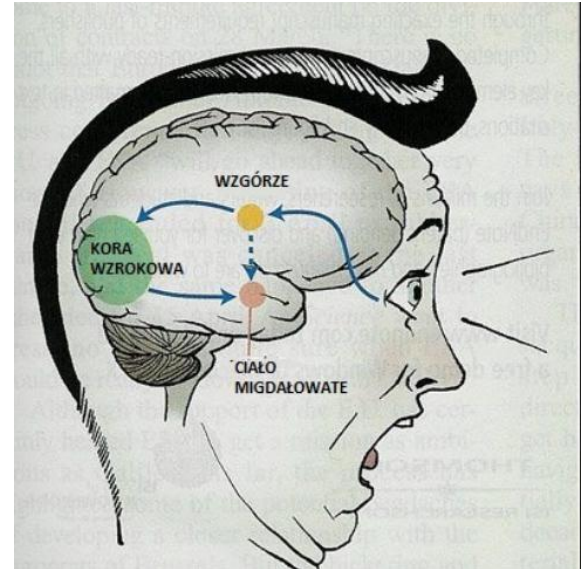
- **Układ limbiczny** zaangażowany jest w powstawanie stanów emocjonalnych, koordynację czynności układu somatycznego i autonomicznego, w procesy poznawcze, uczenie się, pamięć.
- Bliski związek anatomiczny wyjaśnia np. dlaczego emocje i pamięć są ze sobą ściśle związane i lepiej przechowujemy te ślady pamięciowe, które powstały przy odpowiednim poziomie emocji (**jesteśmy czymś zainteresowani**), niż wtedy, gdy poziom pobudzenia jest zbyt niski (**jesteśmy czymś znudzeni**) lub zbyt wysoki (**jesteśmy w silnym stresie**).

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/e/eb/To_comprehend_the limbic system.svg/450px-To_comprehend_the limbic system.svg.png, dostęp 21.11.20203 r.

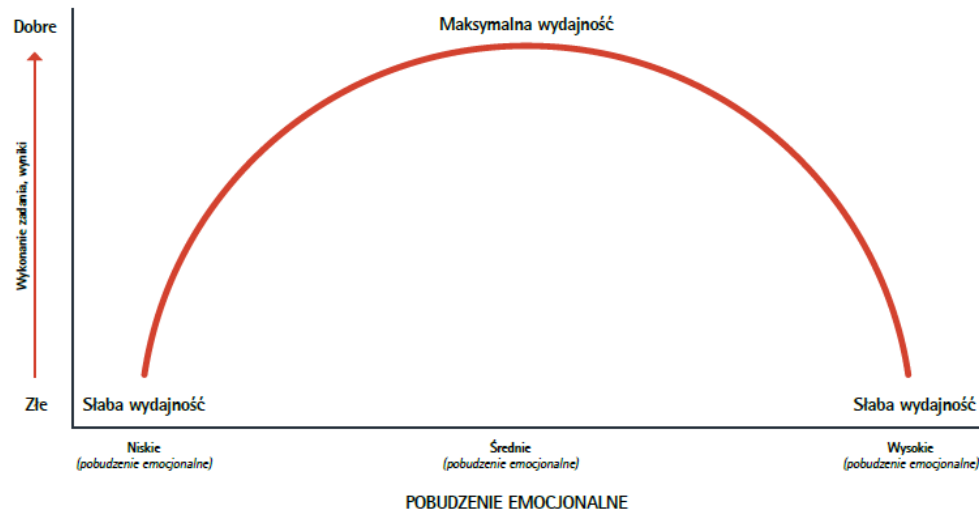
Gdzie mieszkają emocje?

- Najnowsze badania neurofizjologiczne wskazują na **ciało migdałowe** jako „stację przekaźnikową” między emocjami i danymi zmysłowymi pozwalającymi na konstruowanie obrazu świata.
- Struktura ta wiąże się z uwagą.
- Otrzymuje ona dane sensoryczne płynące przez hipokamp do obszarów sensorycznych kory.
- Stwierdzono, że u człowieka więcej neuronów ciała migdałowego reaguje na bodźce nieprzyjemne niż na przyjemne.

<https://mindsofhope.eu/wp-content/uploads/2016/05/Lizard-Brain-150x150.jpg>, dostęp 21.11.20203 r.

Jaki jest wpływ pobudzenia emocjonalnego na nasze działanie?

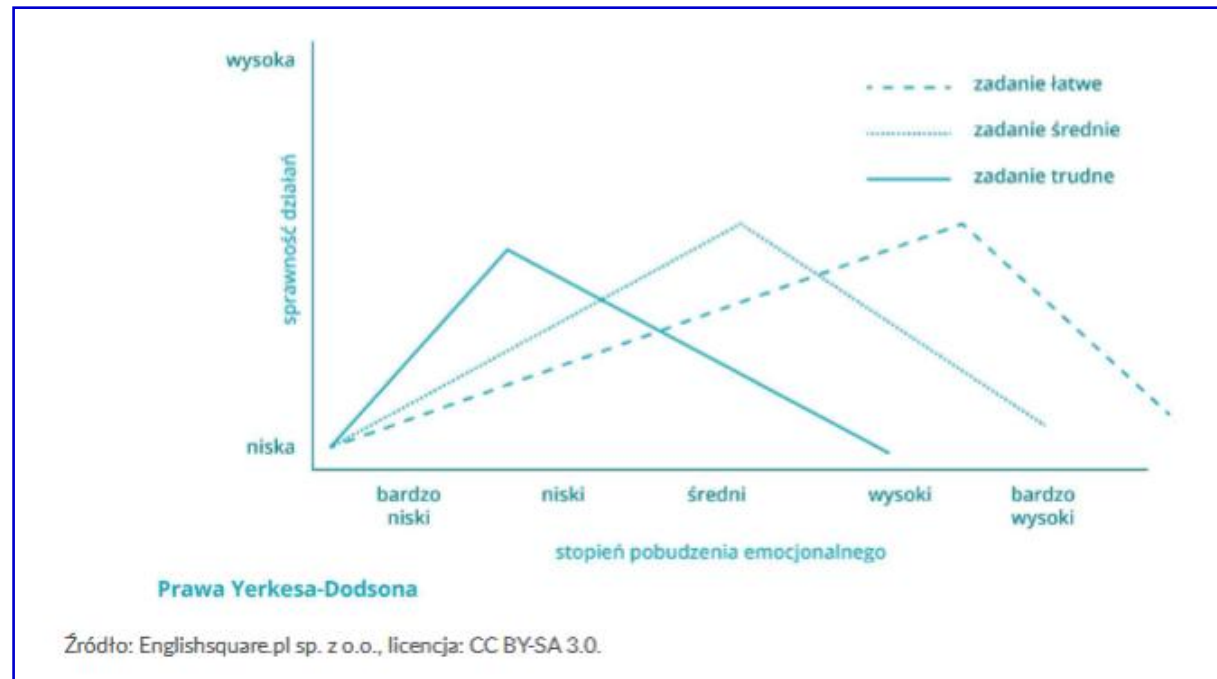

Najwyższą jakość wykonania zadania osiąga się przy średnim poziomie pobudzenia emocjonalnego, podczas gdy zbyt wysokie pobudzenie pogarsza efektywność działania.

<https://www.szef-sprzedazy.pl/template/szefsprzedazy/uploads/media/default/0001/02/9781c317622b638d3aab1283208b3b5a221c721b.png>, dostęp 21.11.20203 r.

Jest to I prawo Yerkesa-Dodsona, które mówi, że istnieje optymalny poziom pobudzenia emocjonalnego, sprzyjający wykonaniu zadań. Sprawność działania wzrasta wraz ze wzrostem pobudzenia emocjonalnego tylko do momentu, w którym osiągnie ono pewną wartość krytyczną. Po jej przekroczeniu następuje obniżenie sprawności działania, a przy bardzo silnym pobudzeniu może ono ulec całkowitej dezorganizacji.

Jaki jest wpływ pobudzenia emocjonalnego na nasze działanie?

II prawo Yerkesa-Dodsona mówi, że:

- przy zadaniach trudnych optymalny poziom pobudzenia jest wyraźnie niższy niż przy zadaniach łatwych;
- im trudniejsze zadanie, tym niższy stopień pobudzenia wystarczy do osiągnięcia maksimum sprawności działania.

Tak więc pewien określony poziom pobudzenia emocjonalnego może pomóc w wykonywaniu zadań łatwych, a zaszkodzić w wykonywaniu zadań trudnych.

Emocje czyli akumulator pamięci

Skoro dla zapamiętywania optymalny jest średni poziom pobudzenia emocjonalnego, to istotne jest takie organizowanie lekcji, by wzbudzić emocje uczniów.

Należy jednak pamiętać by nie było ono zbyt silne, zwłaszcza gdy materiał którego dotyczy lekcja, jest złożony.

W takich sytuacjach pobudzenie emocjonalne powinno być niższe niż średnie – im bardziej złożone zadanie, tym optymalny dla jego wykonania poziom pobudzenia jest niższy.

P. Bąbel, M. Wiśniak, 12 zasad skutecznej edukacji. Czyli jak uczyć aby nauczyć?, GWP, Sopot 2018, str.136

Dlaczego emocje odgrywają
ważną rolę
w procesie uczenia i nauczania?

Emocje w procesie uczenia się i nauczania odgrywają ważną rolę z trzech powodów:

1) Emocje wpływają pozytywnie lub negatywnie na zainteresowanie, osiągnięcia oraz zaangażowanie ucznia w proces uczenia się.

2) Emocje wspierają lub zaburzają indywidualny proces rozwoju dzieci i młodzieży, stanowiąc centralny element ich zdrowia psychicznego i dobrego lub zaburzonego funkcjonowania.

3) Emocje są centralnym czynnikiem kształtującym aktywność zawodową samego nauczyciela.

Maria Pośluszna-Owcarz, w” Emocje a uczenie się ZESZYTY NAUKOWE KSW, Tom XLIII, seria C: Nauki Pedagogiczne, zeszyt 15 „Nauczyciel, rodzic i uczeń w przestrzeni edukacyjnej”, Włocławek 2016 r.

Jaki jest związek emocji z procesami poznawczymi?

Dlaczego emocje?

*„bez emocji nie ma przejścia
z ciemności do światła i z apatii
do działania”*

[Carl Gustaw Jung]

Emocje a procesy poznawcze

Emocje występują w ścisłym związku i współdziałaniu z procesami poznawczymi. Związek ten jest dwustronny, gdyż można obserwować zarówno wpływ emocji na procesy poznawcze, jak i wpływ procesów poznawczych na powstawanie i rozwój określonego rodzaju uczuć.

Emocje wpływają na procesy poznawcze, a niekiedy są nawet warunkiem wstępnym ich uruchomienia.

Maria Połusznna-Owczarz, w” Emocje a uczenie się ZESZYTY NAUKOWE KSW, Tom XLIII, seria C: Nauki Pedagogiczne, zeszyt 15 „Nauczyciel, rodzic i uczeń w przestrzeni edukacyjnej”, Włocławek 2016 r.

Funkcje emocji w przebiegu procesów poznawczych

1) Funkcja orientacyjna — emocje dostarczają informacji o obiektach.

2) Funkcja aktywacyjna — emocje dostarczają energii koniecznej do uruchomienia i przeprowadzania różnych operacji poznawczych.

3) Funkcja „modulacyjna” — emocje dostarczają takiej ilości energii, która zapewnia optymalne funkcjonowanie procesów poznawczych,

4) Funkcję metapoznawczą, która związana jest z orientacją we własnych procesach poznawczych i wyborem takich procedur, które mogą być najbardziej efektywne w danej sytuacji.

Maria Połusznna-Owczarz, w” Emocje a uczenie się
ZESZYTY NAUKOWE KSW, Tom XLIII, seria C: Nauki
Pedagogiczne, zeszyt 15 „Nauczyciel, rodzic i uczeń w
przestrzeni edukacyjnej”, Włocławek 2016 r.

Funkcje emocji w przebiegu procesów poznawczych

- **Emocje pełnią ważną rolę, ponieważ modulują zachowanie.** Można je uważać za czynnik motywujący do zachowań ukierunkowanych na radzenie sobie ze zdarzeniami, które je wywołują. Można je też traktować jako podstawowe źródło decyzji, a także i kontroli zachowań.
- **Emocje, odzwierciedlające stosunek jednostki do rzeczywistości, pełnią ważną funkcję przystosowawczą** — umożliwiają wykrywanie w otoczeniu tego, co dla człowieka ma znaczenie. Wpływają zarazem na działanie, na wielkość mobilizowanej energii i kierunek jej wydatkowania.

Maria Połusznna-Owczarz, w” Emocje a uczenie się ZESZYTY NAUKOWE KSW, Tom XLIII, seria C: Nauki Pedagogiczne, zeszyt 15 „Nauczyciel, rodzic i uczeń w przestrzeni edukacyjnej”, Włocławek 2016 r.

Funkcje emocji w przebiegu procesów poznawczych

- Także emocje rodziców, nauczycieli i innych osób mają olbrzymi wpływ na kształtowanie sfery emocjonalno-motywacyjnej, poznawczej i społecznej dzieci. Jednym z najważniejszych aspektów roli nauczyciela jest jego reakcja na sukces i niepowodzenie uczącego się, np. **poprzez zastosowanie:**

**Udzielanie
wspierającej
informacji zwrotnej**

**Wykorzystanie
strategii uczenia się
na błędach**

Maria Połusznna-Owczarz, w” Emocje a uczenie się ZESZYTY NAUKOWE KSW, Tom XLIII, seria C: Nauki Pedagogiczne, zeszyt 15 „Nauczyciel, rodzic i uczeń w przestrzeni edukacyjnej”, Włocławek 2016 r.

Funkcje emocji w przebiegu procesów poznawczych

- **W procesie edukacji emocje stanowią filtr**, który decyduje o tym, jakie informacje zostaną przyjęte i przechowane w pamięci, gdyż bowiem od nich zależy, jakie znaczenie ma zdobyta wiedza i jak jest ona magazynowana.
- *Dla przykładu można podać, że pod wpływem wrażliwości uczuciowej pamięć staje się selektywna, decyduje bowiem o wyborze tego, co zostanie zakodowane i utrwalone na krócej lub dłużej. Te same zdarzenia mogą być zapamiętywane różnie przez różnych ludzi w zależności od ich osobistych przeżyć i stanów emocjonalnych.*

Maria Połusznna-Owczarz, w” Emocje a uczenie się ZESZYTY NAUKOWE KSW, Tom XLIII, seria C: Nauki Pedagogiczne, zeszyt 15 „Nauczyciel, rodzic i uczeń w przestrzeni edukacyjnej”, Włocławek 2016 r.

Emocje a zapamiętywanie

Pamięć fleszowa

**Pamięć zależna
od stanu**

Pamięć tunelowa

Pamięć fleszowa

- „Niezwykle żywa i dokładna pamięć zdarzeń, które wzbudziły w nas silne emocje.”

P. Bąbel, M. Wiśniak, 12 zasad skutecznej edukacji. Czyli jak uczyć aby nauczyć?, GWP, Sopot 2018, str.144

https://www.scientificamerican.com/media/inline/a-feeling-for-the-past_1.jpg,
dostęp 21.11.2023 r.

Pamięć zależna od stanu

- „Polega na tym, że przypominanie jest łatwiejsze, gdy odbywa się w takim stanie psychicznym, w jakim dana informacja była zapamiętana.”

P. Bąbel, M. Wiśniak, 12 zasad skutecznej edukacji. Czyli jak uczyć aby nauczyć?, GWP, Sopot 2018, str.144

https://png.pngtree.com/png-vector/20210716/ourlarge/pngtree-e-learning-graphic-with-student-goal-winner-books-online-study-png-image_3605880.jpg, dostęp 21.11.20203 r.

Pamięć tunelowa

Pamięć tunelowa polega na znacznie dokładniejszym odtwarzaniu z pamięci centralnych elementów zdarzenia o charakterze emocjonalnym przy jednoczesnym pogorszeniu zapamiętywania elementów peryferyjnych.

<https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/pressland-cms/cache/original/28/20176773-tunnel-gottharda.jpeg>, 21.11.2023r.

Jednakże „podczas nabywania nowej wiedzy lub umiejętności konieczne jest opanowanie nie tylko najważniejszych centralnych elementów, ale też wielu pomniejszych szczegółów. Dlatego należy zadbać aby pobudzenie emocjonalne nie było zbyt słabe ani zbyt silne.”

P. Bąbel, M. Wiśniak, 12 zasad skutecznej edukacji. Czyli jak uczyć aby nauczyć?, GWP, Sopot 2018, str.135

Wykorzystując emocje do podnoszenia efektywności procesu uczenia się, trzeba zdawać sobie sprawę z istnienia tak zwanego efektu von Restorff.

Na czym polega ten efekt?

Efekt von Restorffa

- Okazuje się, że choć ludzie lepiej zapamiętują bodźce czy informacje emocjonujące, to jednocześnie mają skłonność do zapominania tych elementów, które z nimi sąsiadują.
- Zapominane są zwłaszcza informacje następujące po elementach wyróżnionych.
- Lepiej pamiętamy, to na co nauczyciel zwrócił naszą uwagę, co w tekście zostało podkreślone albo opatrzone ilustracją.
- Łatwo zapominamy to, co stanowiło tło informacji.

A przecież także w tle znajdują się często ważne dane.

- <https://pieknoumyslu.com/wp-content/uploads/2021/01/efekt-von-restroff-czerwony-balon-biale-balony.jpg?auto=webp&quality=60&width=1920&crop=16:9,smart,safe>
- dostęp 21.11.20203 r.

P. Bąbel, M. Wiśniak, 12 zasad skutecznej edukacji. Czyli jak uczyć aby nauczyć?, GWP, Sopot 2018, str.137

Efekt izolacji von Restorff

Filmik:

- <https://youtu.be/TBPlz8gDPTk>

Dostęp 21.11.2023 r.

- Podkreślając wpływ emocji na procesy poznawcze, należy zauważyć, że:

Wpływ emocji na procesy poznawcze

Tylko te informacje, które powtarzają się często, ewentualnie niosą ładunek emocjonalny, są kolejno zapisywane do pamięci długookresowej. Właśnie w zapisywaniu i następnie utrwalaniu tych informacji kluczową rolę odgrywa hipokamp.

Człowiek łatwiej dostrzega i lepiej zapamiętuje to, co dla niego ma wartość emocjonalną, natomiast ma trudności w dostrzeganiu tego, co wywołałoby u niego emocje ujemne.

W przypadku, gdy emocje są zbyt silne, może dojść do zniekształcenia odbierania informacji.

Często zdarza się, że zbyt duże zaangażowanie emocjonalne człowieka w to, co robi, przeszkadza mu w pracy, a wręcz obniża jej efekty

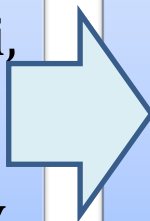
Emocje negatywne w uczeniu się

Emocje negatywne, takie jak np. przygnębienie i smutek to emocje związane z niemożnością realizacji celu lub roli społecznej,

Ich konsekwencją jest zniechęcenie i odstąpienie od działania.

Emocje pozytywne w uczeniu się

Człowiek pod wpływem pozytywnych emocji: radości, zadowolenia, dumy zwiększa zakres procesów uwagi, pamięci, myślenia, uczestniczących w rozwiązywaniu problemu, staje się bardziej elastyczny i twórczy.

Wskutek tego poszerzenia poznawczego łatwiej dochodzi do budowania zasobów intelektualnych a także społecznych.

Maria Połusznna-Owczarz, w” Emocje a uczenie się ZESZYTY NAUKOWE KSW, Tom XLIII, seria C: Nauki Pedagogiczne, zeszyt 15 „Nauczyciel, rodzic i uczeń w przestrzeni edukacyjnej”, Włocławek 2016 r.

Emocje w uczeniu się. O czym należy pamiętać?

Emocje w uczeniu się. O czym należy pamiętać?

1. Uczenie powinno się opierać na pozytywnych emocjach

2. Emocje w procesie uczenia się i nauczania odgrywają szczególną rolę.

3. Związek pomiędzy procesami emocjonalno-motywacyjnymi a procesami poznawczymi jest dwustronny.

Maria Połuszna-Owczarz, w” Emocje a uczenie się ZESZYTY NAUKOWE KSW, Tom XLIII, seria C: Nauki Pedagogiczne, zeszyt 15 „Nauczyciel, rodzic i uczeń w przestrzeni edukacyjnej”, Włocławek 2016 r.

Emocje w uczeniu się. O czym należy pamiętać?

4. Emocjonalizacja procesu nauczania wpływa na zwiększenie aktywności i motywację ucznia, a więc i na jego końcowe wyniki.

5. Istnieje małe prawdopodobieństwo, że przy braku motywacji do uczenia się efekt uczenia się będzie satysfakcjonujący.

Emocje w uczeniu się. O czym należy pamiętać?

6. Niewielki stopień lęku może być użyteczny we wspieraniu uczenia się, lecz zbyt dużo lęku będzie wywoływało odwrotny skutek i zahamuje ten proces. To, jaki stopień lęku motywuje, a jaki hamuje zależy od wielu czynników, m.in. od indywidualnego poziomu odporności na stres, trudności i rodzaju zadania, wymagań otoczenia, samooceny itd.

7. Strach, obawa i stres mogą wprawdzie wywołać krótkotrwałą poprawę zapamiętywania nowych treści, ale długofalowo prowadzą jednak do negatywnych skutków przewlekłego stresu.

Maria Posłuszna-Owczarz, w” Emocje a uczenie się ZESZYTY NAUKOWE KSW, Tom XLIII, seria C: Nauki Pedagogiczne, zeszyt 15 „Nauczyciel, rodzic i uczeń w przestrzeni edukacyjnej”, Włocławek 2016 r.

- **Jak wzbudzać
pozytywne emocje
w uczeniu się?**

Jak wzbudzać pozytywne emocje w uczeniu się ?

Społeczno-poznawcza koncepcja R. Pekruna wskazuje, że emocje uczniów w kontekście edukacji mogą być pozytywnie wzbudzane poprzez:

1) wzmacnianie ich poczucia kompetencji i kontroli nad procesem uczenia się i jego wynikami

2) kształtowanie właściwej oceny tej aktywności i jej efektów.

„MOŻNA TEGO DOKONAĆ NA KILKA SPOSOBÓW”:

Jak wzbudzać pozytywne emocje w uczeniu się ?

1. Zadbanie o jakość instrukcji poznawczych i wymagań stawianych uczniowi.

Uzasadnienie: Jasno określone, wyraźne, odpowiednie do możliwości ucznia zadania wzbudzają pozytywne emocje dotyczące osiągnięć i przyczyniają się do wzrostu poczucia kontroli nad procesem uczenia się oraz pozytywnego wartościowania procesu uczenia się i jego efektów.

Jak wzbudzać pozytywne emocje w uczeniu się ?

2. Wzbudzanie motywacji i kształtowanie wartości wykonywanych zadań, zarówno w klasie, jak i domu.

Uzasadnienie: Nauczyciele i rodzice mogą „zarazić” uczniów swoim entuzjazmem do nauki i pozytywnych wyników szkolnych.

Jak wzbudzać pozytywne emocje w uczeniu się ?

3. Kształtowanie wspierającego środowiska, które sprzyja uczeniu się i osiągnięciu dobrych wyników w nauce.

Uzasadnienie: Dzieje się tak poprzez uczenie autonomii i kooperacji (indywidualne vs. zespołowe uczenie się).

Pozwolenie uczniom na niezależność podczas zdobywania nowej wiedzy i umiejętności wspiera ich poczucie kompetencji, pozytywnie wpływa na proces wartościowania realizowanych zadań, a w konsekwencji wzbudza pozytywne emocje.

Maria Połuszna-Owczarz, w” Emocje a uczenie się ZESZYTY
NAUKOWE KSW, Tom XLIII, seria C: Nauki Pedagogiczne, zeszyt
15 „Nauczyciel, rodzic i uczeń w przestrzeni edukacyjnej”,
Wrocław 2016 r.

Jak wzbudzać pozytywne emocje w uczeniu się ?

4. Realizowanie zajęć w toku pracy zespołowej

- **Uzasadnienie:** zapewnia realizację wielu potrzeb społecznych dzieci i młodzieży, a tym samym przyczynia się do zwiększenia zaangażowania w proces uczenia się. Należy przy tym pamiętać, aby zadania zespołowe nie przekraczały indywidualnych możliwości uczniów. Jeśli wymagania są zbyt duże, a jednocześnie prowokuje się zachowania rywalizacyjne sprzyja to doświadczaniu negatywnych emocji, takich jak lęk, wstyd i poczucie bezradności.

Jak wzbudzać pozytywne emocje w uczeniu się ?

5. Zadbanie o odpowiednią strukturę realizowanych celów i oczekiwań co do efektów uczenia.

- **Uzasadnienie:** Odpowiednio sformułowane cele powinny uwzględniać trzy aspekty: indywidualny, rywalizacyjny i kooperacyjny. Uwzględnienie wieloczynnikowej struktury celów pozwala uczniom o różnym potencjale na pozytywną ocenę swoich kompetencji, a tym samym przyczynia się do wzbudzania pozytywnych emocji.
- *Na przykład uczniowie przeciętni będą mieli większe poczucie kontroli przy indywidualnych i zespołowych aspektach realizowanych celów w porównaniu z celami rywalizacyjnymi, ale ich średni emocjonalny afekt ulegnie wyrównaniu.*

Maria Połusznna-Owczarz, w” Emocje a uczenie się ZESZYTY NAUKOWE KSW, Tom XLIII, seria C: Nauki Pedagogiczne, zeszyt 15 „Nauczyciel, rodzic i uczeń w przestrzeni edukacyjnej”, Włocławek 2016 r.

Jak wzbudzać pozytywne emocje w uczeniu się ?

UWAGA:

Jedną z ważniejszych konsekwencji uwzględniania emocjonalnej analizy realizowanych podczas uczenia celów jest powstrzymanie niezdrowej rywalizacji.

Jak wzbudzać pozytywne emocje w uczeniu się ?

6. Należy dbać o odpowiednie informacje zwrotne przekazywane uczniowi po jego sukcesie lub porażce.

- **Uzasadnienie:** Nieustanne negatywne oceny otrzymywane przez danego ucznia powodują obniżenie poczucia kontroli nad procesem uczenia, a tym samym przyczyniają się do wzbudzenia takich emocji, jak niepokój czy bezradność. Ciągła koncentracja na niepowodzeniach gwałtownie zmniejsza zaangażowanie ucznia i obniża szanse na pozytywne wyniki.

WAŻNE

„Pod wpływem pozytywnych emocji poszerza się nam zakres pamięci, skupienie i myślenie. Mózg staje się kreatywny, łatwiej rozwiązuje stawiane przed nim trudności. Nauka przez zabawę przynosi lepsze rezultaty, bo to, co poznajemy dzięki emocjom, trwale zapisuje się w naszej pamięci.”

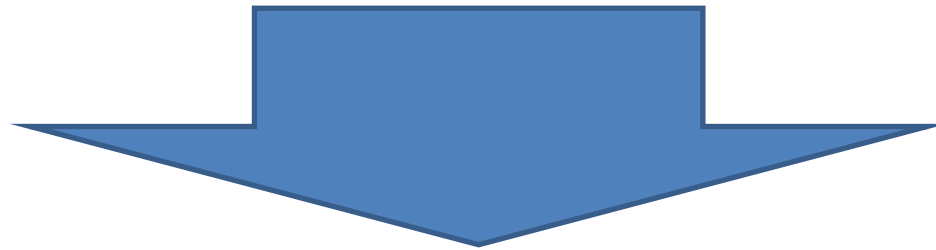
(Miłosz Brzeziński)

<https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/emocjonalizacja-uczenia-sie.dostep> 21.11.2023 r.

WAŻNE

„uczenie się bez przyjemności oraz w strachu wpływa na zatracenie zainteresowania nauką oraz odbija się na krótkotrwałym zapamiętywaniu informacji, co zostało określone jako „bulimiczne uczenie się” „napychanie się wiedzą i wyrzucanie jej z siebie podczas sprawdzianów. [Hunziker (2018)]

Jak wspierać dobrostan uczniów w szkole?

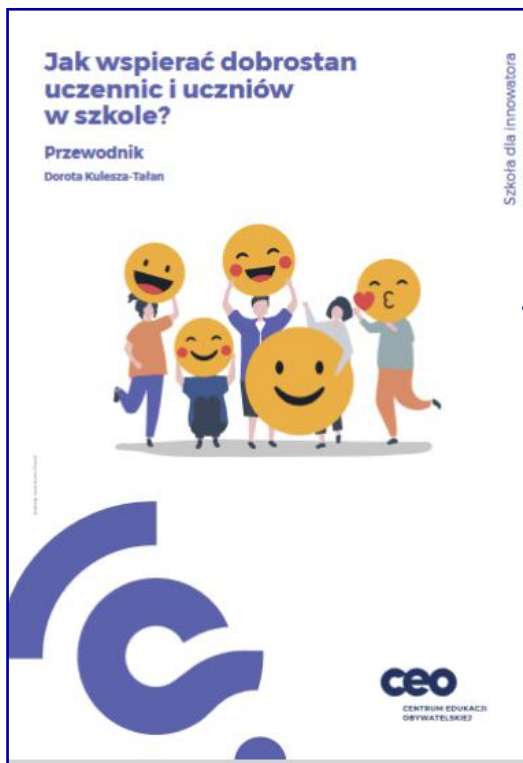
Dobrostan uczniów w szkole

Anglojęzyczne materiały definiujące dobrostan jako dobre samopoczucie osoby, która zna swój potencjał (w tym rozumie emocje), jest odporna na stres, dba o swoje ciało, ma poczucie celu oraz więzi i przynależności do społeczności, wyliczają również składniki uczniowskiego dobrostanu.

Są to:

- pozytywna samoocena (poznanie siebie, swoich emocji i talentów),
- dobre relacje z rówieśnikami/rówieśniczkami i nauczycielami/nauczycielkami,
- otrzymywanie konstruktywnej informacji zwrotnej,
- ciekawe lekcje,
- dobra atmosfera na zajęciach,
- poczucie wpływu – „uczeń ma głos”,
- nieobciążanie nadmiarem zadań,
- aktywność fizyczna,
- przejrzyste zasady pracy i współpracy,
- doceniani

Podpowiedzi, wskazówki, metody i techniki

W prezentowanym materiale, link poniżej

<https://szkoladlainnowatora.ceo.org.pl/wp-content/uploads/2021/03/dobrostan-przewodnik.pdf>, dostęp 21.11.2023 r.

Podpowiedzi, wskazówki, metody i techniki

**Czas na
szkołę
dobrych
relacji**

Uwaga
na
szkołę

Rozwiązania
dla edukacji

W prezentowanym materiale, link poniżej

<https://efc.edu.pl/UnS/Czas%20na%20szko%C5%82%C4%99%20dobrych%20relacji.%20Rozwi%C4%85zania%20dla%20edukacji.pdf>, dostęp 21.11.2023 r.

Podpowiedzi, wskazówki, metody i techniki

Czas na szkołę dobrych relacji

Rozwiązania dla praktyków

Uwaga na szkołę

Rozwiązania dla edukacji

W prezentowanym materiale, link poniżej

<https://efc.edu.pl/UnS/Czas%20na%20szko%C5%82%C4%99%20dobrych%20relacji.%20Rozwi%C4%85zania%20dla%20praktyk%C3%B3w.pdf>, dostęp 21.11.2023 r.

Model refleksyjnego uczenia się

Grahama Gibbsa

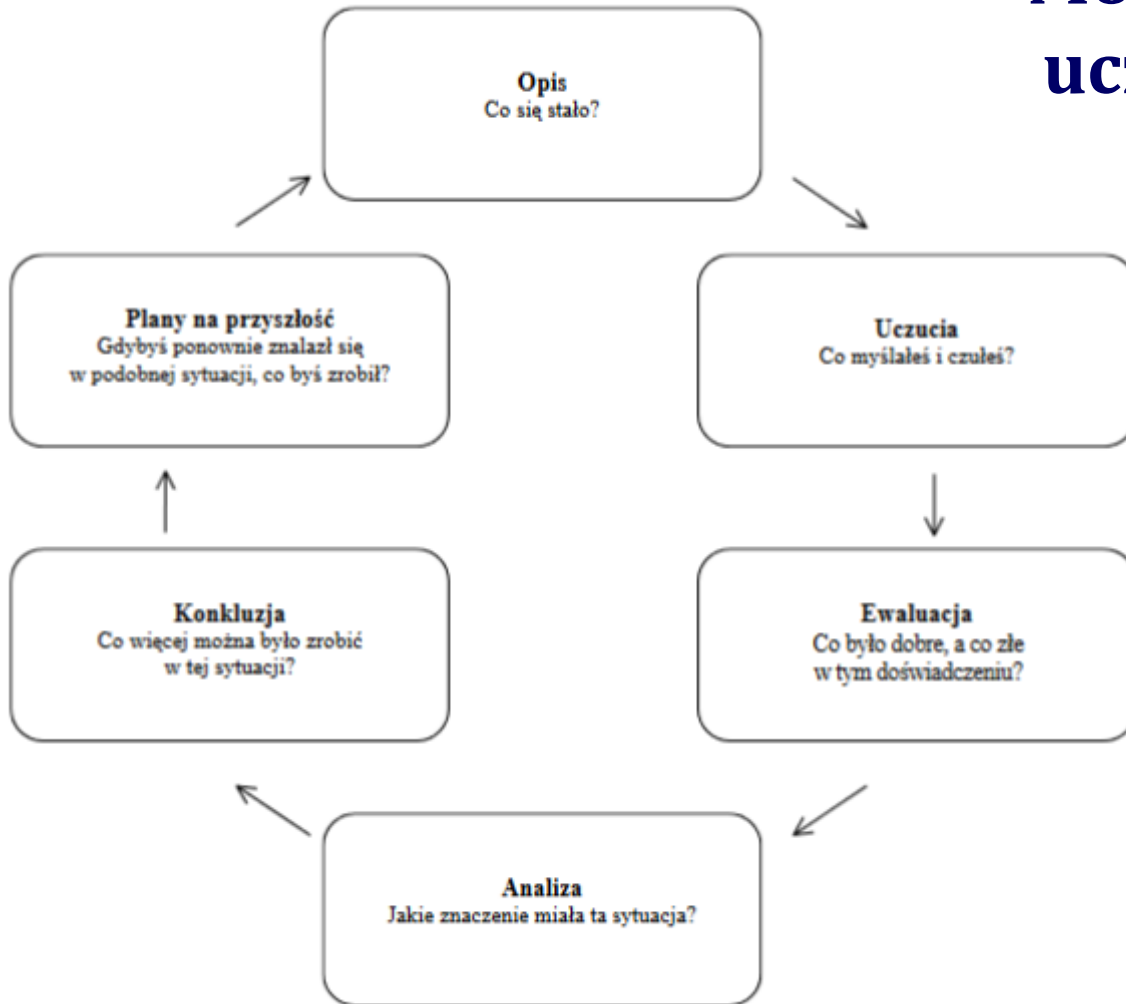
Uprawianie refleksyjnej praktyki zostało przez G. Gibbsa ustrukturalizowane w 1988 roku.

Refleksja zdaniem tego autora nie jest elementem, ale kluczową kategorią w procesie uczenia się i zachodzi na każdym z sześciu etapów opracowanego przez niego modelu (Gibbs 1988).

Innowacyjność analizowanej koncepcji polega również na podkreśleniu roli emocji w uczeniu się.

Model G. Gibbsa jest cykliczny i zakłada powtarzanie się doświadczenia w różnych kontekstach. Jak już wspomniano, jest podzielony na sześć kluczowych obszarów, które zostaną przedstawione – każdy z osobna

Model refleksyjnego uczenia się Grahama Gibbsona

ANNA PERKOWSKA-KLEJMAN, Teraźniejszość
– Człowiek – Edukacja, Nr 1(61), Akademia
Pedagogiki Specjalnej, Warszawa, str 11

Model refleksyjnego uczenia się Grahama Gibbsona

Model G. Gibbosa ujmuje refleksyjne uczenie się jako dziejący się nieustannie proces, podczas którego nasze myśli wpływają na nasze działania, które z kolei są znaczące dla sytuacji, z jaką mamy do czynienia.

Wpływ, o którym mowa, odbywa się także poprzez informacje zwrotne.

Takimi sygnałami z zewnątrz mogą być reakcje innych osób, ponieważ ich zaangażowanie jest znaczące dla tego, jak rozumiemy daną sytuację oraz co wówczas myślimy.

Dzięki procesowi cyklicznej refleksji stale zdobywamy dowody tego, jak skuteczne jest nasze zachowanie.

ANNA PERKOWSKA-KLEJMAN, Teraźniejszość – Człowiek – Edukacja ,
Nr 1(61), Akademia Pedagogiki Specjalnej, Warszawa

Model refleksyjnego uczenia się Grahama Gibbsona

1. OPIS ZDARZENIA (event description) stanowi szczegółowy opis faktów składających się na to zdarzenie.

Podmiot relacjonuje działanie, jego uczestników i świadków oraz kontekst i rezultat. Zastanawia się nad tym:

gdzie był?,

✓kto był tam jeszcze?,

✓co robił?,

✓co robili inni?,

✓jaki był kontekst zdarzenia?,

✓jaki był jego udział?,

✓jaki był rezultat tej aktywności?

ANNA PERKOWSKA-KLEJMAN, Teraźniejszość – Człowiek – Edukacja ,
Nr 1(61), Akademia Pedagogiki Specjalnej, Warszawa, str.86

Model refleksyjnego uczenia się Grahama Gibbsona

2. UCZUCIA I MYŚLI (feelings and thoughts) –

podmiot rozpatruje uczucia, myśli oraz własną postawę przed wydarzeniem i w jego trakcie.

Instrukcja do tego etapu może brzmieć:

„ Spróbuj przypomnieć sobie:

- co myślałeś i czułeś na początku ?,
- jak inni wpływali na to, co myślałeś i czułeś?,
- co myślisz o tym zdarzeniu teraz?

ANNA PERKOWSKA-KLEJMAN, Teraźniejszość – Człowiek – Edukacja ,
Nr 1(61), Akademia Pedagogiki Specjalnej, Warszawa, str. 86

Model refleksyjnego uczenia się Grahama Gibbsona

3. EWALUACJA (evaluation) – uczący się dokonuje szacowania, tj. osądza przyczyny zdarzenia i jego ewentualne konsekwencje. Może wypunktować dobre i złe strony analizowanego doświadczenia. Ewaluacja jest próbą oceny oraz wyjaśnienia tego, co się stało. Podmiot zastanawia się, co poszło dobrze, a co źle, oraz co on zrobił właściwie lub nie?

ANNA PERKOWSKA-KLEJMAN, Teraźniejszość – Człowiek – Edukacja ,
Nr 1(61), Akademia Pedagogiki Specjalnej, Warszawa

Model refleksyjnego uczenia się Grahama Gibbsona

4. ANALIZA (analysis) – innymi słowy przegląd wydarzenia, który polega na zastanawianiu się nad sensem zaistniałej sytuacji.

Myślimy: co dla mnie oznacza to zdarzenie oraz jaka jest w nim moja rola?

Analiza może odbyć się poprzez rozpatrywanie poszczególnych elementów wydarzenia osobno.

Oddzielnie wyjaśniamy: co poszło dobrze?, co ja zrobiłem dobrze?, co inni zrobili dobrze?, co poszło inaczej, niż pójść powinno?, w jaki sposób inni się do tego przyczynili?

ANNA PERKOWSKA-KLEJMAN, Teraźniejszość – Człowiek – Edukacja ,
Nr 1(61), Akademia Pedagogiki Specjalnej, Warszawa, str. 86

Model refleksyjnego uczenia się Grahama Gibbsona

5. PODSUMOWANIE (conclusion) jest pogłębioną oceną tego, co zaszło.

Uczący się opiera swoją krytykę na tym, co sam, wie oraz na informacjach z zewnątrz na temat zaistniałej aktywności.

Podmiot wyciąga wnioski: co jeszcze mogło być zrobione?, czego nie powinienem robić?

Na tym etapie należy pamiętać o celu refleksji, jakim jest nauka z doświadczenia.

Szczegółowa analiza i „uczciwe badania” są warunkiem cennej możliwości uczenia się

ANNA PERKOWSKA-KLEJMAN, Teraźniejszość – Człowiek – Edukacja ,
Nr 1(61), Akademia Pedagogiki Specjalnej, Warszawa, str 86

Model refleksyjnego uczenia się Grahama Gibbsona

6. PLAN POSTĘPOWANIA (action plan).

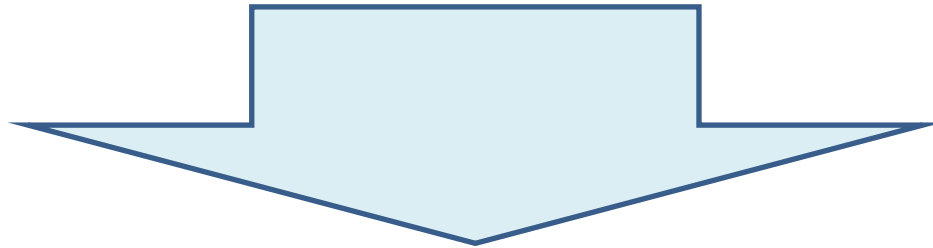
Podmiot kategoryzuje zachowania w odniesieniu do podobnej sytuacji, która może zdarzyć się w przyszłości.

Refleksja jest wyrażona poprzez zastanowienie się: gdybym się znalazł się w tej sytuacji raz jeszcze, jak bym postąpił, wiedząc to, co wiem teraz?

Innymi słowy, na tym etapie podmiot wybiega w przyszłość na wypadek napotkania raz jeszcze podobnego problemu.

ANNA PERKOWSKA-KLEJMAN, Teraźniejszość – Człowiek – Edukacja ,
Nr 1(61), Akademia Pedagogiki Specjalnej, Warszawa, str 86

Empatyzowanie w uczeniu się - trochę inne spojrzenie

Myślenie projektowe – Design thinking

- Design thinking to kreatywna metoda rozwiązywania problemów, która bazuje na otwartości, ciągłym doskonaleniu, nauce od innych i zrozumieniu potrzeb użytkowników. Jest to podejście nastawione na innowacje i współpracę zespołową.

Po co DT ? – CELE OGÓLNE

Rozwijanie zdolności empatycznego wczuwania się w problemy/potrzeby /oczekiwania innych osób

Rozwijanie umiejętności analizy sytuacji problemowej z uwzględnieniem jej przyczyn i skutków

Rozwijanie umiejętności definiowania problemu na podstawie dostępnych informacji

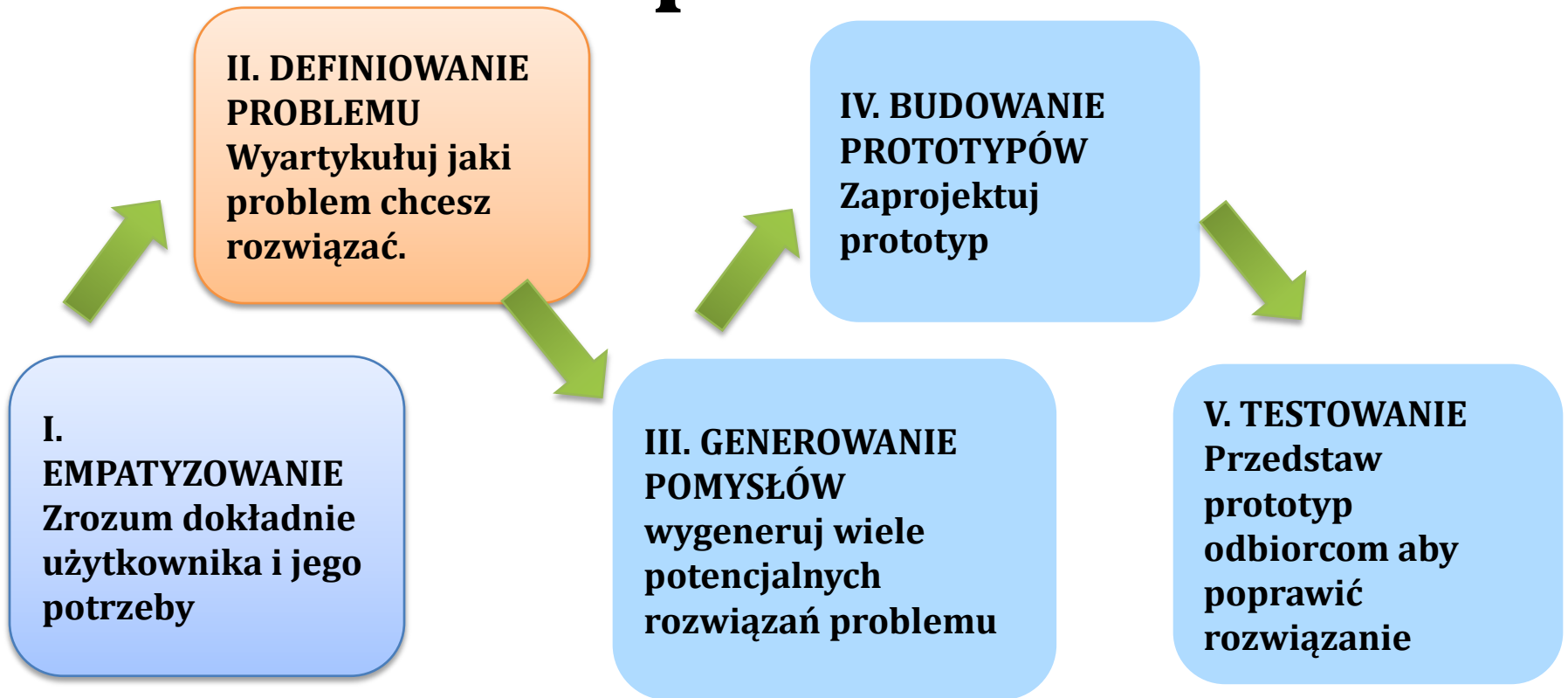
Rozwijanie umiejętności do rozwiązywania różnego rodzaju problemów przez generowanie wielu różnych, oryginalnych, zastosowalnych pomysłów przy wykorzystaniu różnych technik

Rozwijanie zdolności do działania innowacyjnego związanego z wcielaniem pomysłów w życie przez przygotowanie projektu do wdrożenia a następnie testowanie go.

Rozwijanie myślenia krytycznego związanego z dostrzeganiem walorów i niedostatków proponowanych rozwiązań

Rozwijanie zdolności wizualizowania własnej wiedzy i pomysłów

FAZY procesu DT

DT – od identyfikacji problemu, przez poszukiwanie pomysłów i opracowywanie rozwiązań w formie prototypów, aż po ich sprawdzenie w praktyce.

Myślenie projektowe – Design thinking

WIĘCEJ NA TEMAT METODY

DT:

- <https://www.szkolazklasa.org.pl/wp-content/uploads/2016/11/myślenie-projektowe-design-thinking-z-klasa-mala-wersja-1.pdf>, dostęp 22.11.2023 r.